

LANDSTINGET BLEKINGE

2014-05-18

Dnr 2013/0789

Landstingsdirektörens stab
Planerings- och utvecklingsavdelningen
Gerthi Persson

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Svar på motion

Angående specialiserad manuell terapi av Naprapat/Kiropraktor

Birgitta Ståhl (m) och Sigrid Johansson (m) belyser i sin motion den grupp i vuxna befolkningen som lider av ryggproblem. Enligt motionen finns en undersökning gjord av Skops där 63 % av de tillfrågade skulle föredra att gå till naprapat istället för till en vårdcentral om patientavgiften var densamma. I motionen hänvisas till en hälsoekonomisk utvärdering som visar att ett vårdval som omfattar specialiserad manuell terapi av en naprapat och/eller kiropraktor dels skulle kunna ge avsevärda kostnadsbesparingar, dels bättre hälsoeffekter. Motionen föreslår:

- att Landstinget Blekinge utreder möjligheten att behandling av naprapat och/eller kiropraktor kan ingå som en alternativ behandlingsform till den eller i den konventionella medicinska vården
- att behandling av naprapat och/eller kiropraktor därmed bör omfattas av landstingets patientavgifter

Yttrande

Utbildning i specialiserad manuell terapi

Högskoleverket fick 2010 ett uppdrag av regeringen att utreda hur kiropraktor- och naprapatutbildningar ska kunna utformas som högskoleutbildningar. Båda utbildningarna har tidigare prövats för högskolestatus utan att bli godkända, eftersom Högskoleverket bland annat ansett att den vetenskapliga grunden är för svag. Ur ett patientsäkerhetsperspektiv är bredare kunskaper i medicinska basvetenskaper och manuell terapi nödvändiga för alla som ska utbilda sig i manuella behandlingsmetoder. I sitt betänkande föreslog Högskoleverket att utbildning i kiropraktik, naprapati samt ortopedisk manuell terapi istället ska ges som fortsatta specialiseringar för magister- eller masterexamen på avancerad nivå efter en legitimationsgrundande sjukgymnastexamen (d.v.s. sjukgymnastutbildningen blir tvingande och därmed grunden till all vidareutbildning inom ortopedisk manuell terapi). Specialiseringarna erbjuds som tre av flera alternativa inriktningar inom huvudområdet fysioterapi. Sjukgymnastutbildningen är sedan länge en etablerad högskoleutbildning och erbjuder enligt Högskoleverket de bästa möjligheterna att utvecklas i högskolemässig riktning. Vidare föreslår Högskoleverket att, sjukgymnaster med specialistinriktning mot kiropraktor, naprapat eller ortopedisk manuell terapi ges skyddad specialistbeteckning.

http://www.hsv.se/publikationer/varasenasterapporter/2010/pavagmotennyutbildningetregerin_gsuppdragangaendekiropraktorochnaprapatutbildningar.5.3e31964212bf6bc75be80002350.html

Sedan januari 2014 har regeringens beslut trätt i kraft om att sjukgymnasttiteln byts ut mot titeln fysioterapeut. Båda yrkestitlarna är skyddade på obestämd tid. Alla nyutbildade får titeln fysioterapeut.

Manuell terapikompetens i Landstinget Blekinge

Kompetens i form av specialiserad manuell terapi, i enlighet med den motionen syftar på, erbjuds idag inom Hälsoval i Landstinget Blekinge. Ett tjugotal av landstingets 80 anställda sjukgymnaster/fysioterapeuter och sju av de tolv sjukgymnaster/fysioterapeuter som arbetar enligt den nationella taxan, har idag specialistkompetens motsvarande 30 högskolepoäng i ortopedisk manuell terapi och kan erbjuda behandling enligt föreslagen motion, se bilaga 1. Att denna kompetens finns inom länet är idag inte tillräckligt känt vare sig bland landstingets personal eller länets befolkning.

I Landstinget Blekinge, liksom i övriga landsting/regioner, krävs ingen remiss för att besök/behandling av sjukgymnast/fysioterapeut. Undersökningar visar emellertid att endast 50 % av befolkningen känner till denna möjlighet.

<http://www.dagensmedicin.se/debatt/remissfriheten-till-sjukgymnast-ar-okand-bland-patienter/>

Det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete i Landstinget Blekinge med att implementera aktuell forskning inom området, vilket innebär att patienten matchas med rätt vårdgivare vid den första kontakten med sjukvården, i det här fallet hänvisning vid behov till en sjukgymnast/fysioterapeut med manuell terapikompetens.

http://www.fou.nu/info/dir/document/108681/LenaNordemanForskning_pagar_fysioterapi.pdf

Flera vårdcentraler i Blekinge ingår också i ett forskningsprojekt ”Work up” som syftar till att strukturera vården för patienter med besvär från nacke och/eller rygg.

http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Valkommen_till_Vardgivarwebben/Utveckling_projekt/sjukskrivningsprocess/Rehabiliteringsgarantin/WorkUp/

Vidare pågår det kvalitetsförbättringsarbete på Blekingesjukhusets ortopediklinik, där patienter har getts möjlighet till en första bedömning av en specialistutbildad sjukgymnast. Arbetet har visat ett gott resultat gällande tillgänglighet och patienttillfredsställelse, se bilaga 2.

Omvärldsanalys

Manuell terapikompetens finns även i andra landsting och erbjuds inom ramen för Vårdval. Dessa tjänster erbjuds av både sjukgymnaster/fysioterapeuter med specialistkompetens och av naprapater och kiropraktorer. Det ser olika ut i olika landsting/regioner.

Erbjuder manuell terapi inom vårdval	Erbjuder inte manuell terapi inom vårdval
Landstinget Kronoberg (1 tjänst)	Landstinget i Kalmar län
Landstinget i Uppsala län (2 tjänster)	Region Halland
Stockholms läns landsting	
Örebro läns landsting (7 tjänster)	
Region Skåne	

De landsting som erbjuder manuell terapikompetens inom vårdval har upphandlat tjänsten. Behöriga att lämna anbud har varit naprapater, kiropraktorer och sjukgymnaster/fysioterapeuter

med ortopedisk manuell terapiutbildning motsvarande en vidareutbildning på 30 högskolepoäng efter grundutbildning. För att som patient få tillgång till dessa kompetenser krävs remiss från allmänläkare och omfattningen är högst fem behandlingar. Det innebär att man i dessa fall återgått till remisstväng.

En del landsting har även inrättat specialisttjänster i manuell terapi för redan anställda sjukgymnaster/fysioterapeuter, vilket stärker patientsäkerheten och underlättar valmöjligheter utifrån patienters behov. I Landstinget Blekinge finns inga specialisttjänster utan endast krav på legitimation vid anställning som sjukgymnast/fysioterapeut. Detta försvårar för patienter att orientera sig i vården och hitta rätt kompetens för sina specifika behov.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis finns den i motionen efterfrågade kompetensen redan i Landstinget Blekinge, men den är inte känd i tillräcklig utsträckning hos personal och patienter/medborgare. Forskning och utvecklingsarbete pågår inom landstinget idag för att förstärka insatserna för den i motionen utpekade patientgruppen.

Genom att tydliggöra att kompetensen finns, via informationsinsatser och eventuellt införande av specialisttjänster för fysioterapeuter/sjukgymnaster med utbildning i specialiserad manuell terapi, skulle medborgare och patienter lättare få tillgång till denna typ av behandling.

Alternativet är en regelrätt upphandling med anbudsförfarande, där antal tjänster måste tydliggöras och vilka som har behörighet att lämna anbud. Då kan bilaga 1 vara ett viktigt underlag för att komplettera med ortopedisk manuell kompetens där den idag saknas i länet.

Frågan bör behandlas inom ramen för det uppdrag primärvårdsberedningen har fått att se över primärvårdens framtida uppdrag och budget.

Om landstinget beslutar att behandling av naprapat/kiroprakter ska ingå i landstingets utbud av tjänster fastställs avgiften av landstingsfullmäktige och ingår i landstingets högkostnadsskydd för öppen hälso- och sjukvård.

Förslag till beslut

Med ledning av vad som framförts ovan föreslås hälso- och sjukvårdsnämnden besluta föreslå landstingsstyrelsen besluta föreslå landstingsfullmäktige

Att bifalla och utreda möjligheten att behandling av naprapat och/eller kiropraktor kan ingå som en alternativ behandlingsform i Landstinget Blekinge

Att att-sats 2 i motionen anses vara besvarad

Karlskrona som ovan

Peter Lilja
Landstingsdirektör

Gunilla Skoog
Planerings- och utvecklingsdirektör